

ՊԱՍՏԵԼԱՅԻՆ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀԱՄԼԵՏ ԱՍԱՏՐՅԱՆԻ ԱՐՎԵՍՏՈՒՄ

ՄԱՐՏԻՆ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ, ՄԵՐԻ ԿԻՐԱԿՈՍՅԱՆ

Առաջին անգամ անդրադարձ է կատարվում գեղանկարիչ Համլետ Ասատրյանի պաստելային աշխատանքներին: Դրանց վերաբերյալ տրվում են մասնագիտական վերլուծություններ: Վարպետի պաստելային ստեղծագործություններն առանձնանում են դիլիջանյան բնությանը բնորոշ գունեղ ու «թարմ» մոտիվներով:

Բանալի բաներ՝ Համլետ Ասատրյան, Դիլիջան, պաստել, բնություն, բնանկար:

Դիլիջանյան անաղարտ բնություն, մաքրություն, պարզություն, գունային ներդաշնակություն և ջերմություն: Թերևս այս բառերով կարող ենք նկարագրել շնորհալի, բազմաժանր գեղանկարիչ Համլետ Ասատրյանի ստեղծագործությունները:

Համլետ Ասատրյանը ծնվել է 1947 թվականին Դիլիջանում: 1961-1966 թվականներին սովորել է Երևանի Փ.Թերլեմեզյանի անվան գեղարվեստի ուսումնարանում, այնուհետև 1966-1971 թթ. ուսումը շարունակել է Երևանի պետական գեղարվեստաթատերական ինստիտուտում (այժմ՝ Հայաստանի գեղարվեստի պետական ակադեմիա): 1975-1987 թթ. աշխատել է Երևանի Զ.Ջաբարլու անվան պետական դրամատիկական թատրոնում¹ որպես գլխավոր նկարիչ և Հ. Պարոնյանի անվան կոմեդիայի թատրոնի նկարիչ: Դասախոսել է Երևանի պետական համալսարանի Իջևանի մասնաճյուղում², Երևանի գեղարվեստի պետական ակադեմիայում, եղել է Հայաստանի պետական ֆիլիարմոնիայի փոխտնօրեն, Երևանի «Ռուսին» արվեստի ինստիտուտի ղեկավար: 1981-ից՝ ՍՍՀՄ նկարիչների միության և գեղարվեստի ֆոնդի անդամ, իսկ 2008-ից՝ ՀՀ նկարիչների միության նախագահության վարչության անդամ: Մասնակցել է բազմաթիվ հանրապետական և միջազգային ցուցա-

¹ Երևանի ադրբեջանական պետական շրջիկ թատրոնը բացվել է 1928 թվականի մարտի 15-ին, 1935 թվականին այն անվանակոչվել է Ջաֆար Ջաբարլու անվան պետական դրամատիկական թատրոնի և գործել է մինչև 1989 թվականը: Թատրոնի հիմնադիրներն են հայ դրամատուրգ, ՀՍՍՀ վաստակավոր արտիստ Մկրտիչ Ջանանը և դերասան, ՀՍՍՀ վաստակավոր արտիստ Յանուս Նուրին, տե՛ս Հայկական սովետական հանրագիտարան, հ.3, Երևան, 1977, էջ 566, **Рзаев С.** Азербайджанский театр в Армении, Баку, 1963, стр.59.

² Երկար տարիների դադարից հետո՝ 2015-ից, շարունակում է դասախոսել ԵՊՀ Իջևանի մասնաճյուղում:

հանդեսների, ձևավորել է 40-ից ավել թատերական ներկայացումներ:

Մերօրյա իմպրեսիոնիստը ստեղծագործում է յուզաներկով, գուաշով, մատիտով, գրիչով: Նշված բոլոր տեխնիկաներից ուզում ենք առանձնացնել վարպետի պաստելային աշխատանքները: Դրանք աչքի են ընկնում գեղարվեստական բարձր որակով, պրոֆեսիոնալիզմով, երփնագրի ազդեցիկ թափանցիկությամբ, թավշյա երանգների ակնահաճո համադրությամբ և մաքրությամբ:

Համլետ Ասատրյանի պաստելային աշխատանքներում տեսանելի է նրա համակրանքը դեպի դիլիջանյան բնաշխարհը և ընդհանրապես նկարչի գեղանկարչական նախընտրությունները և սերը հայրենի բնության պատկերման հանդեպ:

Դիլիջան... սա է վարպետի պաստելային ստեղծագործությունների հիմնական թեման: Դիլիջանը վարպետի ծննդավայրն է, թերևս այս հանգամանքով է բացատրվում արվեստագետի մեծ կապվածությունը հայրենիքի հետ, որտեղ ապրում են նրա պատանեկության տարիների գեղեցիկ հիշողությունները: Կարծում ենք՝ սա է հիմնական պատճառը, որ նկարչի պաստելային աշխատանքներում առկա է այսչափ լավատեսություն, գունային հմայք ու վճիտություն: Միայն դիլիջանյան բնության գրկում ծնված արվեստագետը կարող էր վարպետությամբ և նման ներշնչանքով թղթին, կտավին փոխանցել տեղանքի օդի պարզությունն ու անտառների գունաշատությունը: Դիլիջանյան բնապատկերներն առիթքնում են մեզ ինչպես իրենց երանգային խաղաղ համադրությամբ, այնպես էլ գունային արտահայտչականությամբ և թավշյա ֆակտուրայով: Բնանկարներում հատկապես ներդաշնակորեն, գրագետ և ճշգրիտ են պատկերված ճարտարապետական կառույցները՝ եկեղեցիներ, բնակելի տներ, որոնք իրենց ամրակուռ ձևերով, կարծես բնության հետ «ծուլվելով», ամբողջանում են: Ասատրյանի այս ստեղծագործություններում կարևորվում է նաև լուսաօդային հեռանկարը, որը կատարված է յուրակերպ հմտությամբ և աշխատանքում կենսական, միավորող տարր է:

Առհասարակ, նկարչի գործերում նկատվում են նրա մասնագիտական բազում տարիների փորձը պետական և հանրային կառույցների մշակութային ոլորտներում, ինչպես նաև նրա պրոֆեսիոնալիզմը, արվեստի բուհերում դասավանդման հմտությունները:

Արվեստագետի ստեղծագործությունների շարքում պաստելով կատարված բնանկարների կողքին իրենց արժանի տեղն են գրավում ծաղիկներ պատկերող գործերը: Եթե բնապատկերներում Ասատրյանը կիրառում է իմպ-

րեսիոնիստական միջոցներ (գույների թրթռուն թափանցիկություն, թեթև և ազատ քսվածքներ), ապա ծաղիկներ ներկայացնող նատյուրմորտներում այն բացակայում է, թեպետ պահպանված են երանգների զուգորդման արտահայտչականությունը և որոշ դեպքերում լուսաստվերային նրբին անցումները:

Համլետ Ասատրյանը ներկայացված տեխնիկայով ստեղծել է նաև դիմապատկերներ, որոնցից կնշենք 2014-ին կերտած «Ինքնադիմանկարը»: Ռեալիստական երփնագրության լավագույն ավանդույթներով, ինչպես նաև կատարողական վարպետությամբ ստեղծված օրինակ է: Աշխատանքը վկայում է այն մասին, որ արվեստագետը տիրապետում է պաստելի տեխնիկայի նրբություններին:

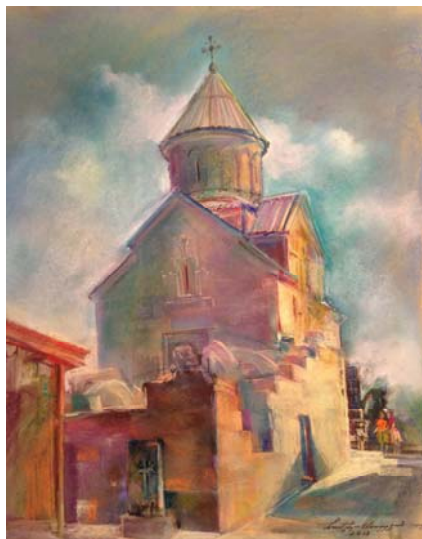
Նկարիչը մեզ չի նայում, այլ կարծես կենտրոնացած, մտասուզված է արվեստի իր աշխարհում, ծանրաբեռնված իր մտքերով ու հույզերով: Գծանկարի մեղմ մշակումները ներդաշնակորեն համակցվում են լուսաստվերային ոչ կտրուկ անցումների հետ: Թեև նկարչի աչքերը լրիվ պատկերված չեն, փոքր-ինչ անավարտ են, սակայն վերջինս չի խոչընդոտում կերպարի ամբողջական ընկալմանը:

Ինչպես ինքը՝ վարպետն է նշում, մի շարք աշխատանքներ փորձում է որոշակիորեն կիսատ թողնել, քանի որ ավելի խորացնելով պաստելի հատվածները՝ ստեղծագործությունը կարող է տուժել կամ ծանրանալ: Սա նույնպես վարպետի արվեստի առանձնահատկություններից է, երբ ճիշտ պահին կանգ է առնում և աշխատանքը թողնում է թերավարտ, Ասատրյանի բնորոշմամբ՝ «շնչավոր»³:

Գեղանկարիչ Համլետ Ասատրյանի աշխատանքները մտածելու տեղիք են տալիս այն մասին, թե էկոլոգիական միջավայրում որն է մարդկության կապը բնության հետ: Իր պաստելային դյուբիշ, բազմերանգ արվեստով Համլետ Ասատրյանը փորձում է խնդրի հանդեպ անտարբեր մարդկանց գիտակցությանը հասցնել մեր բնությանը սպառնացող իրական վտանգը՝ համարելով, որ եթե մարդկանց մի հատվածը նույնիսկ ուշադրություն դարձնի իր նկարներին, դա արդեն փոքրիկ հաղթանակ է:

Ասատրյանի պաստելային երփնագրությունը փոխանցում է հայրենի բնության անապակ պարզությունը, վճիտությունը և պայծառությունը: Նկարչի կոլորիտը կերտված է լուսառատ գույների հերթագայությամբ և զուսպ, զգալուն, նրբին և միաժամանակ ճշգրիտ կառուցված գծանկարի կիրառմամբ:

³ <http://hamletasatryan.am/am/video/> (29.09.2018).

ПАСТЕЛЬНЫЕ РАБОТЫ В ТВОРЧЕСТВЕ ГАМЛЕТА АСАТРЯНА

МАРТИН АРУТЮНЯН, МЭРИ КИРАКОСЯН

Впервые рассматриваются работы художника Гамлета Асатряна, выполненные пастелью. Проводится профессиональный анализ работ. Эти произведения мастера отличаются красочными и "свежими" мотивами, присущими природе Дилижана.

Ключевые слова – Гамлет Асатрян, Дилижан, пастель, природа, пейзаж.

PASTEL WORKS IN HAMLET ASATRYAN'S OEUVRE

MARTIN HARUTYUNYAN, MERI KIRAKOSYAN

The pastel works of the painter Hamlet Asatryan are considered for the first time. A professional analysis of the work is made. These masterworks are notable for the colorful and "fresh" motifs inherent in the nature of Dilijan.

Key words – Hamlet Asatryan, Dilijan, pastel, nature, landscape.